Pentru Legionari

Vol. I

de Corneliu Zelea Codreanu

-continuare-

PROCESUL

Procesul a fost fixat la 20 mai.

Presedintele Tribunalului a primit 19.300 înscrieri de apãrãtori din toatã tara. Cu douã zile înainte, au început sã soseascã trenuri întregi cu studenti. Iesenii au venit si aici în numãr de trei sute. De asemenea, în numãr mare, au venit si bucurestenii, clujenii si cernãutenii. Printre sositi era si o delegatie a Focsanilor, în frunte cu fostul prim-jurat de la 14 martie, Mihail Caras care acum se înscrisese ca apãrãtor în num ele juratilor focsãneni. Sosiserã si martorii acuzãrii: politistii din Iasi. Dezbaterile procesului s-au deschis în sala Teatrului National, presedinte fiind Dl. Consilier Varlam. Pe banca acuzãrii, alãturi de mine, erau: Mota, Tudose Popescu, Gârneatã, Co rneliu Georgescu, Radu Mironovici. Pe banca apãrãrii: prof. Cuza, prof. Gãvãnescul, Paul Iliescu, prof. Sumuleanu, Em. Vasiliu-Cluj, Nicusor Graur, întreg baroul din Turnu Severin etc.

Sala era arhiplinã, iar afarã, în jurul teatrului, asteptau peste 10.000 de oameni.

S-au tras la sorti juratii. Au iesit urmãtorii: N. Palea, G. N. Grigorescu, J. Caluda, I. Preoteasa, G. N. Grecescu, D. I. Bora, V. B. Jujescu, C. Vãrgatu, C. Surdulescu, Adolf Petayn, P. I. Zaharia, G. N. Boiangiu, I. Munteanu si G. N. Ispas. Au depus jurãmântul si s-au asezat grav pe locurile lor. S-a citit actul de acuzare. Au urmat integoratoriile. Am povestit lucrurile asa cum s-au întâmplat. Ceilalti cinci au rãspuns si ei la interogatoriul ce li s-a fãcut, spunând adevãrul: cã nu au fostamestecati în nici un fel în faptele care se judecã.

Martori ai acuzãrii erau: un jidan si politistii de la Iasi. În sedintã au negat totul. Nu era nimic adevãrat. Toate bãtãile, toateschingiuirile erau purã inventie. Negau chiar si certificatele medicale eliberate de prof. Bogdan, medicul legist.

Atitudinea aceasta, dupã ce juraserã pe cruce cã vor spune adevãrul si numai adevãrul, a provocat indignarea întregii sãli.

Pe unul din martori, comisarul Vasiliu Spanchiu, pe care-l vedeam transformat acum î n cea mai blândã fiintã, nu vãzuse si nu fãcuse nimic, ridicându-mã, cu voia presedintelui, l-am întrebat tare si plin de indignare:

Nu esti d-ta acela care m-a lovit cu pumnul peste fatã în grãdinã la d-na Ghica?
Nu sunt.
Nu esti d-ta acela care bãgai pe studenti cu capul în cãldarea du apã, atunci când,

spânzurati cu picioarele în sus, erau bãtuti la tãlpi?
Nici nu am fost pe acolo; eram în oras pe atunci.

Pe fata lui, prin gesturile lui, din atitudinea lui întreagã, se vedea cã minte, cã jurã pe cruce si minte. Multimea din salã clocotea de indignare. Deodatã, ca o expresie a acestei indignãri colective, un domn sare din mijlocul multimii, îl apucã pe comisar în brate si-l scoate pe sus afarã din salã.

Era dl Tilicã Ioanid. Îl auzim îmbrâncind pe comisar pe scãrile din dos:

– Canalie, sã pleci de aici cã nu-ti garantãm viata.!

Apoi adresându-se tuturor comisarilor din Iasi:

– Ati schingiuit în mod barbar, cu mâinile voastre pe acesti copii. Dacã ati fi fãcut asa ceva la Turnu Severin, ati fi fost mãcelãriti pe stradã de lume. Prezenta voastrã aici murdãreste acest oras; plecati cu primul tren, altfel va fi rãu de voi. Acest gest a fost de altfel bine venit, cãci lumea era cu sufletele încãrcate. El a produs o usurare în întreaga salã.

Cãlãii erau umiliti si umblau salutând pânã la pãmânt si cersind câte o micã atentie de la cel mai umil purtãtor de fundã tricolorã.

Parcã noi nu suntem buni români! Dar ce sã facem? Am avut ordin.
Nu! Canalii! N-ati avut suflet de pãrinte si de român. N-ati avut onoare de oameni. N-ati avut respect pentru lege. Ati avut ordin? Nu! Ati avut suflete de trãdãtori.

Asa le spunea lumea pe strãzi.

**

Urmeazã apoi timp de vreo douã zile audierea martorilor apãrãrii, printre care bãtrânul profesor Ion Gãvãnescul de la Universitatea din Iasi, le însusi bruscat de prefectul Manciu cu ocazia congresului profesorilor universitari, la cãrui presedinte era; ofiterii, fosti comandanti si profesori ai mei la Liceul Militar si Scoala de Infanterie. Vin pe rând copiii schingiuiti si pãrintii lor sã refacã în fata judecãtorilor, aproape plângând, scenele de durere si umilire la care au fost pãrtasi.

Partea civilã a fot reprezentatã de Dl. Costa-Foru, seful unei loji masonice din capitalã.

**

Apãrãtorii au vorbit în ordinea urmãtoare: D-nii Paul Iliescu, Tache Policrat, Valer Roman, Valer Pop, Sandu Bacaloglu, Em. Vasiliu-Cluj, Cacanãu, Donca Manea, Mitulescu, Virgil Neta, Neagu Negrilesti, Henrietta Gavrilescu, prof. Dr. Sumuleanu, prof. Ion Gãvãnescul, prof. A. C. Cuza. Urmeazã o serie de declaratii scurte, fãcute de D-

nii: Mihail Caras, Colonel Vasilescu Lascãr, bãtrânul preot Dumitrescu din Bucuresti, Colonel Cãtuneanu, studentul Ion Sava în numele studentilor din Iasi, Dr. Istrate în numele studentilor din Cluj, studentul I. Rob pentru stude ntii din Cernãuti, Dragos în numele studentimii din capitalã, studentul Camenitã pentru Turnu Severin, Ion Blãnaru pentru studentii fãlcieni, Comandor Manolescu, Alexandru Ventonic pentru negustorii crestini din Iasi, Costicã Ungureanu, Petru Vasiliu, Grec ea, Cãpitan invalid Peteu-Ploiesti, M. Negru-Chisinãu.

Ultimul cuvânt l-am avut eu. Eu am spus:

–Domnilor jurati, noi am luptat si tot ce am fãcut, am fãcut numai din credintã si dragoste pentru tarã. Ne luãm angajamentul de a lupta pânã la capãt. Acesta este ultimul meu cuvânt.

Era în dupã amiaza zilei a sasea a procesului, 26 mai 1925.

**

Am fost introdusi toti sase într-o camerã. Asteptam rezultatul. Cu mai putinã emotie, dar totusi cu emotie. Peste câteva minute, auzim în sala cea mare tunete de aplauze, strigãte, urale. N-am avut vreme sã judecãm mai mult, pentru cã usile s-au deschis si multimea ne-a luat, ducându-ne în sala de sedinte. Lumea, când am apãrut purtati pe umeri, s-a ridicat în picioare, strigând si fluturând batistele.

Presedintele Varlam era cuprins si el în valul de entuziasm cãruia nu i-a putut rezista. Juratii erau fiecare la locurile lor, în piept purtând toti câte o fundã tricolorã cu zvasticã.

Mi s-a citit verdictul de achitare, dupã care am fost luat pe sus si dus afarã, unde se aflau peste zece mii de oameni. Cu totii am format un cortegiu si nea-u dus pe brate, pe strãzi, în timp ce lumea de pe trotuare arunca flori. Am fost condus în balconul d-lui Tilicã Ioanid, de unde, în câteva cuvinte, am multumit tuturor românilor din Tur nu Severin, pentru mare lor dragoste pe care mi-au arãtat-o cu prilejul acestui proces.

SPRE IASI

Dupã ce am multumit prin câteva vizite fãcute severinenilor pentru modul cum s-au purtat cu mine, am plecat a doua zi spre Iasi cu un tren special. În garã erau mii de oameni cu flori, care veniserã sã ne petreacã si sã ne împodobeascã vagoanele. Trenul special nu era pentru mine: el era al celor peste 300 de ieseni care veniserã la proces, la care se mai adãugaserã vagoanele focsãnenilor, bârlãdenilor si vasluienilor. Am plecat. În urmã, a rãmas multimea fluturând din batiste si manifestându-si dragostea si dorinta ei de luptã, prin urale care fãceau sã clocoteascã vãzduhul. Stând la geam, mã uitam înapoi spre multimea aceea mare de oameni, din care nu cunoscusem mai înainte pe nimeni si care acum se despãrteau de noi cu lacrimi în ochi, ca si cum ne-am fi cunoscut de zeci de ani. În gând mi-am fãcut o rugãciune, multumind lui Dumnezeu pentru biruinta pe care ne-o dãduse.

Abia acum, trecând din vagon în vagon , am putut sã-mi revãd camarazii de la Iasi, vorbind cu fiecare în parte si bucurându-ne toti cã Dumnezeu ne-a fãcut biruitori si ne-a scãpat din aceastã primejdie, din caretoti dusmanii nostri credeau cã nu voi mai putea scãpa.

Într-un compartiment erau prof. Cuza si prof. Sumuleanu cu d-na. Mergeau satisfãcuti, înconjurati de dragostea noastrã.

Toate compartimentele erau, care mai de care, mai frumos împodobite cu flori si cu verdeatã. Mai ales cã la statia urmãtoare Turnului Severin, un nou val de flori ni-l aduseserã, fãrã sã ne fi asteptat, tãranii cu preotii lor, cu învãtãtorii si cu copii de scoalã, cu totii îmbrãcati în costume nationale. În toate gãrile, lume multã astepta sosirea trenului. Nu era o primire din acelea oficiale si reci. Nu-i aduseserã pe oameni nici datoria, nici teama, nici interesul. Pe la marginea multimii am vãzut bãtrâni care plângeau. Oare de ce? Ei nu cunosteau pe nimeni din cei care eram în tren. Pare cã cineva necunoscut îi împingea, soptindu-le tainic:

– Veniti la garã, pentru cã din toate trenurile care trec, este unul care merge astãzi pe linia destinului românesc. Toate merg
pentru interesul celor din trenuri, acesta merge pe linia neamului, pentru neam.

Multimile au câteodatã contact cu sufletul neamului. Un minut de viziune. Multimile vãd neamul, cu mortii, cu tot trecutul lui. Îi simt toate clipele de mãrire, ca si acelea ale înfrângerii. Simt cum clocoteste viitorul. Contactul acesta cu neamul întreg e plin de înfrigurare, de cutremur. Atunci multimile plâng.

Aceasta va fi fiind mistica nationalã, pe care unii o criticã, pentru cã nu stiu ce este si pe care altii nu o pot defini, pentru cã nu o pot trãi. Dacã mistica crestinã cu finalul ei, extazul, este contactul omului cu Dumnezeu, printr-un „salt din natura umanã în natura divinã" (Crainic), mistica nationalã nu este altceva decât contactul omuluisau al multimilor cu sufletul neamului lor, printr-u salt pe care acestea îl fac, din lumea preocupãrilor personale, în lumea eternã a neamului. Nu cu mintea, cãci aceasta o face orice istorie, ci trãind, cu sufletul lor.

Când trenul, împodobit cu drapele si verdeatã, a intrat în Craiova, peronul gãrii era plin de peste zece mii de oameni, care ne-au ridicat pe sus si ne-au dus în dosul gãrii, unde cineva ne-a urat bun venit si biruintã. A vorbit prof. Cuza si am vorbit si eu câteva cuvinte. La fel am fost primiti în toate gãrile mari si mici, dar cu deosebire la Piatra Olt, Slatina si Pitesti. În cele mai multe din aceste localitãti, asezate de-a lungul liniei ferate, nu erau organizatii nationaliste, nu fãcuse nimeni manifeste ca sã-i cheme pe oameni la garã si totusi peroanele erau pline cu mii de oameni.

La Bucuresti am sosit pe la orele opt seara. Am fost luat în brate de pe peron si scos în dosul gãrii. Acolo pe întreg pãtratul acela era o mare de capetece se prelungea de pe Calea Grivitei pânã dincolo de Scoala Politehnicã. Cred cã erau peste 50.000 de oameni, cuprinsi de un entuziasm cãruia nu-i putea sta nimic în cale. A vorbit prof. Cuza. Am

vorbit si eu. De altfel în toatã tara era un curent nationalist asa de puternic încât ar fi putut conduce L.A.N.C. la guvernarea tãrii.
Treceau nefolosite, în acele zile, cele mai mari momente tactice politice ale acestei miscãri, cu care ea nu se va mai întâlni niciodatã.
Profesorul Cuza n-a stiut sã valorifice un mare moment tactic cu care atât de rar se întâlnesc miscãrile politice.
Pentru orice observator obiectiv, cunoscãtor al luptelor politice, soarta L.A.N.C. a fost pecetluitã din acel moment.

***

Am plecat. Toatã noaptea ne-au iesit oameni înainte prin gãri. La Focsani erau în garã peste o mie. Era ora trei noaptea. Ei asteptau aici de cu searã, de la ora patru. Voiau sã ne oprim mãcar o zi la ei. Dar am plecat înainte. În tren s-a suit o delegatie cu Hristache Solomon, Aristotel Gheorghiu, Georgicã Niculescu si altii. Mi-au spus:

–Dacã nu am avut bucuria sã avem procesul la noi, trebuie sã faci nunta. la 14 iunie dimineata, trebuie sã sosesti la Focsani. Vei gãsi totul aranjat.

Delegatia s-a dat jos la Mãrãsesti, dupã ce am promis cã la 14 iunie voi fi la Focsani.

Dimineata, peste mãsurã de obosit, am ajuns la Iasi. Studentimea si lumea din oras erau la garã. Nea-u luat pe sus si ne-au dus prin oras pânã la Universitate. Acolo erau cordoane de jandarmi. Multimea a rupt cordoanele si a pãtruns înãuntru, ducându-ne pe sus în aulã. Aici a vorbit prof. Cuza. Dupã aceea lumea s-a împrãstiat în ordine. Ne-am dus fiecare pe la casele noastre. Eu am revãzut cu drag cãsuta din strada Florilor, de care mã despãrtisem cu opt luni în urmã. A doua zi, am plecat la Husi, unde mama mã astepta, plângând, în pragul casei.

Câteva zile în urmã, am fãcut cununia civilã la Primãria din acest oras.

IUNIE 1925 - IUNIE 1927

NUNTA

La 13 Iunie, am plecat la Focsani cu mama mea, tatãl meu, fratii, surorile, mireasa si socrii. Ajunsi acolo, am fost gãzduiti de Generalul Macridescu.

Acolo a venit, seara, comitetul de organizare al nuntii si ne-a spus cã totul este aranjat si cã din celelalte orase sosiserã peste 30.000 oameni, care fuseserã încartiruiti cu totii si cã vor mai sosi în timpul noptii. Cã toatã lumea din Focsani primeste cu plãcere sã gãzduiascã pe oaspeti.

A doua zi dimineata, mi s-a adus un cal - asa era programul - si dupã ce am trecut cãlare pe la casa miresei, am pornit în capul unei coloane afarã din oras, la Crâng. Pe marginile soselei, de o parte si de alta lume, prin copaci erau copii, iar pe sosea veneau în urma mea nasii, în trãsuri ornate, în frunte cu profesorul Cuza si Generalul Macridescu, Hristache Solomon, Col.Blezu, Col. Cambureanu, Tudoroncescu, Georgicã Niculescu, Maior Bãgulesscu si altii. Venea apoi carul miresei cu sase boi, împodobit cu flori. Apoi alte care ale nuntasilor. În total 2.300 care, trãsuri si automobiler, toate încãrcate cu flori si lume îmbrãcatã în costume nationale. Eu ajunsesem la 7 km. de oras, în Crâng si coada coloanei încã nu iesise din Focsani.

În Crâng s-a oficiat nunta pe o estradã de scânduri pregãtitã anume. Erau de fatã între 80-l00.000 de oameni. Dupã oficierea slujbei religioase au început hora, jocurile si petrecerea. Apoi a urmat masa întinsã pe iarbã verde. Fiecare îsi adusese de mâncare, iar focsãnenii avuseserã grijã si pentru lumea venitã din alte pãrti. Toatã aceastã desfãsurare de costume nationale, de care românesti, de viatã si de entuziasm, a fost filmatã. Peste câteva sãptãmâni s-a reprezentat la Bucuresti. Dar numai de douã ori, cãci Ministerul de Interne, a confiscat si filmul si copia lui si le-a dat foc.

Spre searã, nunta s-a terminat într-o înfrãtire si însufletire generalã. Eu am plecat în aceeasi noapte cu sotia si câtiva camarazi la Bãile Herculane, unde am rãmas douã sãptãmâni la o veche familie de cunoscuti, St. Martalog.

Mota s-a dus la Iasi, unde a început sãparea temeliei Cãminului Cultural Crestin, pe locul donat de ing. Grigore Bejan.

BOTEZUL DE LA CIORÃSTI

La 10 August, am botezat la Ciorãsti, lângã Focsani, 100 de copii care se nãscurã în vremea aceea în judetul Putna si împrejurimi.

Botezul trebuia sã aibã loc în Focsani. Guvernul însã, pentru a-l împiedica, a decretat starea de asediu în acest oras. Ne-am retras atunci la Ciorãsti si prin foarte multe greutãti, am reusit pânã la sfârsit sã botezãm sub baionete, copiii.

DUPA UN AN REÎNCEPE MUNCA

M-am reîntors apoi la Iasi, ca sã lucrez alãturi de ceilalti camarazi, la ridicarea cãminului. Ne urmãream vechiul plan al clãdirii, precum si cel al organizãrii tineretului, planuri întrerupte de soartã aproape un an de zile.

Au început sã ne vinã donatii. Familia Moruzzi din Dorohoi a donat 100.000 lei, Generalul Cantacuzino a donat 3 vagoane de ciment, Românii din America, prin foaia "Libertatea", au donat peste 400.000 lei. tãranii din cele mai îndepãrtate sate ale Ardealului, Bucovinei, Basarabiei, contribuiau din putinul lor pentru "Casa de l a Iasi".

Toate donatiile veneau din cauza simpatiei mari de care se bucura acum miscarea în toate straturile sociale. Mai cu seamã, stârniserã un adevãrat entuziasm fotografiile care arãtau

cum studentii si studentele îsi construiau singuri casa. Era ceva cu totul nou, neîntâlnit încã nici la noi nici în strãinãtate. Crease, faptul acesta, atâta simpatie în Iasi, încât functionarii când ieseau de la birou, veneau acolo, îsi aruncau hainele si puneau mâna pe lopatã, pe târnãcop sau pe targa cu beton. La ace astã muncã s-au întâlnit studentii de la Cluj, din Basarabia, din Bucovina si din Bucuresti. Frãtii de cruce se fãcuserã acum în multe orase sub conducerea lui Mota, asa cã din toate pãrtile veneau tinerii elevi si lucrau, plecând apoi educati si organizati. Doi ani de luptã studenteascã, de frãmântãri si suferinte comune ale întregului tineret al tãrii, realizeazã o mare minune: restabilirea blocului unitar sufletesc al neamului amenintat de incapacitatea de solidarizare si contopire a bãtrânilor în marea comunitate nationalã.

Acum tineretul adunat din toate pãrtile, consolida si sfintea aceastã unitate sufleteascã, prin sfortãrile lui comune, în scoala muncii pentru tarã.

PRIMEJDII CARE PÂNDESC O MISCARE POLITICÃ

Curentul din tarã era formidabil. Nu cred sã fi fost de multe ori pe pãmântul românesc un curent popular mai unanim ca acesta. Dar Liga nu mergea bine. Lipsã de organizare, lipsã de plan de actiune. La acestea se mai adãugase în urma marelui curent, pericolul amestecului în cadrul miscãrii, aunor elemente compromitãtoare si primejdioase. O miscare niciodatã nu moare din cauza dusmanilor dinafarã. Ea moare din cauza dusmanilor dinlãuntru. Ca orice organism omenesc. Nu moare omul decât unul la un milion din cauza exterioare (cãlcat de tren, demasinã, împuscat, înecat). Omul moare din cauza toxinelor interne. Moare intoxicat.

Ori, în urma proceselor de la Vãcãresti, Focsani, si Severin, a venit în miscare oricine a vrut. Unii au venit sã facã escrocherii: încasãri de abonamente, vânzãri de brosuri, împrumuturi etc., care oriunde apãrea, compromiteau miscarea, altii veniserã sã-si creeze situatii politice si începuserã sã se lupte între ei sã se pârascã, sã se submineze unul pe altul pentru sefie, locuri de deputati etc. Altii erau de bunã credin tã, însã nu aveau educatia disciplinei, neîntelegând sã se supunã sefilor si directivelor date, ci întelegând sã discute la infinit orice dispozitie si sã lucreze fiecaredupã capul lui. Altii, de asemenea de bunã credintã, dar incapabili de a se încadra. Sunt elemente foarte bune, care au structura sufleteascã alcãtuitã, încât nu se pot încadra, iar dacã se încadreazãdistrug totul. O parte sunt intriganti din nastere. Oriunde intrã, prin sistemul de a vorbi despre altul la ureche, stricã întreaga armonie a organizatiei si o desfiinteazã.

O altã categorie o constituie acei care au câte o idee fixã: cred sincer cã au gãsit cheia tuturor solutiilor, cãutând sã te convingã de valoarea lor. Altii sufãr de boala ziaristicei. Voiesc cu orice pret sã fie directori de ziare sau cel putin sã-si vadã numele iscãlit la sfârsitul unui articol. Altii au o purtare în societate de asa naturã, încât oriunde apar, compromit întreaga luptã si macinã încrederea de care se bucurã organizatia. În sfârsit, altii sunt plãtitianume ca sã bage intrigi, sã spioneze si sã compromitã orice încercare nobilã a miscãrii.

Câtã grijã, câtã atentie, prin urmare trebuie sã aibã un sef de miscare fatã de elementele ce vor sã vinã sub conducerea lui. Câtã educatie trebuie sã le facã si câtã neobositã supraveghere trebuie sã exercite asupra lor. Fãrã acestea, miscarea se compromite iremediabil. Ori profesorul Cuza era cu totul strãin de aceste lucruri: "În Ligã intrã cine vrea si rãmâne cine poate", va aduce un adevãrat dezastru.

Intr-o org anizatie nu intrã "cine vrea", ci intrã cine trebuie si rãmâne cine e, si atâta vreme cât e om corect, muncitor, disciplinat, credincios.

N-au trecut câteva luni si biata Ligã devenise un cazan de intrigi, un adevãrat iad. Credinta mea de atunci pe care mi-o pãstrez si astãzi este:

Dacã într-o organizatie apar aceste începuturi de cangrenã, ele trebuiesc imediat localizate si apoi extirpate cu cea mai mare energie. Dacã nu se pot localiza si se întind ca un cancer în întregul organism al miscãrii, cauza este pierdutã. Viitorul si misiunea organizatiei sunt compromise. Ea va muri sau îsi va târî zilele între viatã si moarte, fãrã ca sã poatã realiza ceva.

Încercãrile noastre pe lângã profesorul Cuza, de a-l determina sã îndrepte situatia, au dat gres, deoarece pe de o parte el era cu totul strãin de aceste principii elementare în conducerea unei miscãri, iar pe de altã parte intrigilor de izolaserã si pe noi si începuserã sã paralizeze si puterea noastrã de interventie. Noi, grupul de la Vãcãresti, vãzând acestea si vãzând si asalturile disperate, valurile de intrigã care se izbeau în noi, si între noi si prof. Cuza, ne-am dus acasã la el, jurându-i din nou credintã si rugându-l sã aibã încredere în noi, cãci vom face ce este cu putintã pentru a îndrepta mi scarea.

Încercarea a rãmas zadarnicã, deoarece el observa cã noi vedeam lucrurile cu totul altfel, si ca organizare si ca actiune si chiar ca fundament doctrinar al miscãrii. Noi plecam de la ideea de om ca valoare moralã, iar nu ca valoare numericã, electoralã, democraticã.

El credea însã, cã noi sustinem acestea pentru cã suntem victimele unor intrigi.

CRITICA CONDUCÃTORULUI

Cine este vinovat de aceastã stare de lucruri?

Cauza acestor stãri de nenorocire este conducãtorul.

O asemenea miscare avea nevoie de un mare conducãtor, iar nu de un mare doctrinar, peste capul cãruia sã treacã valul miscãrii, el trebuie sã domine miscarea si s-o stãpâneascã.

Nu oricine poatã sã îndeplineascã aceastã functiune. Trebuie un om de meserie, un om cu calitãti înnãscute, cunoscãtor al legilor de organizare, de dezvoltare si de luptã ale unei miscãri populare. Nu e suficient sã fii profesor universitar, pentru a putea lua comanda unei astfel de miscãri. Aici avem nevoie de barcagii sau de comandanti de vapor, care sã

ne conducã pe valuri, care sã cunoascã legile si sã fie deprinsi cu secretul acestei conduceri, care sã cunoascã locurile primejdioase cu stânci, care în sfârsit, sã fie stãpâni pe bratele lor. Nu e suficient ca cineva sã demonstreze cã Ardealul este al Românilor, pentru ca sã ia si comanda trupelor spre a merge sã dezrobeascã Ardealul. Dupã cum nu e suficient ca cineva sã demonstreze teoretic existenta primejdiei jidãnesti, pentru ca sã poatã lua comanda unei miscãri politice populare de rezolvare a acestei probleme. Ne gãsim pe douã planuri de activitate cu totul deosebite, planuri care cer persoanelor aptitudini si însusiri cu totul deosebite.

Primul plan ni-l putem închipui la 1.000 m. înãltime. Lumea teoriei. Câmpul abstract al legilor. Acolo omul cu anumite însusiri se ocupã cu cercetarea adevãrului si formularea lui teoreticã. Pleacã de jos, de la realitãti concrete, de pe pãmânt si urcã în sus pânã la legi. Acolo, în acest plan, este locul lui de creatie.

Celãlalt plan se aflã pe pãmânt. Aici omul cu anumite însusiri se ocupã cu arta impunerii adevãrului prin jocul fortelor. El se înaltã în sus pentru a se pune de acord cu legile, dar locul lui de creatie este aici jos, pe câmpul de luptã, în câmpul strategic si tactic.

Cei dintâi contureazã obiective, creeazã idealuri, cei de ai doilea le ating, le împlinesc.

Din cauza principiului natural al diviziunii muncii, sunt extrem de rare exceptiile care ar putea întruni la un loc, într-un singur om, însusirile celor douã feluri de îndeletniciri. Profesorul Cuza se aflã pe planul întâi. Aici el strãluceste ca soarele. Opera profesorului Cuza este aceasta:

a) Cercetarea si formularea adevãrului legii nationalitãtii.

b) Descoperirea si identificarea perfectã a inamicului nationalitãtii: jidanul.

c) Pos tularea solutiilor problemei jidãnesti. Atât! Dar e colosal. Pentru cã, desi toatã stiintae cu el, toti oamenii de stiintã sunt contra lui. Îl lovesc din toate pãrtilor si încearcã sã-i rãstoarne adevãrurile. El rezistã.

Acest prim plan nu cere întrebuintare de oameni, de forte omenesti. Dimpotrivã, omul planului întâi fuge de oameni. Planul al doilea cere în primul rând : oameni. Dar, simpli oameni? Nu! Ci oameni transformati în forte omenesti.

Aceasta însemneazã:

1.Organizare(cu toate legile ei).

2 .Educatie tehnicã si eroicã pentru mãrirea puterii, adicã pentru transformarea omului în putere omeneascã.

3. Conducerea acestor forte, organizate si educate, pe câmpul strategic si tactic în luptã cu alte forte omenesti sau cu natura.

Dacã doctrinarului i se cere sã stãpâneascã stiinta cercetãrii si formulãrii adevãrului, conducãtorului unei miscãri i se cere sã stãpâneascã stiinta si arta organizãrii, stiinta si arta educatiei stiinta si arta conducerii. Profesorul Cuza, strãlucitor si neînvins în planul întâi, coborât în planul al doilea, devine necunoscãtor, neîndemânatic, naiv ca un copil, incapabil de organizare, incapabil de educatie tehnicã si eroicã, incapabil de a conduce forte.

Pe planul al doilea învingãtorul din planul întâi, nu va putea repurta absolut nici o victorie. El va fi un învins sau în cel mai bun caz se va multumi cu micile succese pe care i le vor procura cei din jur.

Care sunt liniile spirituale ale unui conducãtor de miscare politicã ? Dupã pãrerea mea sunt urmãtoarele :

I. O putere lãuntricã de atractie. În lume nu existã oameni liberi (independenti). Dupã cum în sistemul solar, fiecare stea se aflã într-o orbitã în cadrul cãreia se miscã în jurul unei puteri de atractie mai mari, tot asa si oamenii, cu deosebire în domeniul actiunii politice, graviteazã în jurul unor puteri de atractie. La fel si în lumea cugetãrii. Rãmân bine înteles în afarã, acei ce nu vor nici sã se miste nici sã cugete.

Un sef trebuie sã aibã o asemenea putere de atractie. Unii au pentru zece oameni, numai pentru atâti putând fi sefi ; altii pentru un sat întreg, altii pentru un judet, altii pentru o provincie, altii pentru o tarã, altii depãsesc hotarele unei tãri. Sefia unui conducãtor e limitatã de marginile puterii lui lãuntrice de atractie. E un fel de putere magneticã, pe care, dacã cineva nu o are, nu poate fi conducãtor.

II. Capacitate de dragoste. Un sef trebuie sã iubeascã pe toti camarazii lui de luptã. Fluidul dragostei lui trebuie sã strãbatã pânã la marginea comunitãtii unei miscãri.

III. Stiintã si simt al organizãrii. Lumea atrasã în orbita unei miscãri, trebuie sã fie organizatã.

IV. Cunoastere a oamenilor. În organizare trebuie sã se tinã seamã de principiul diviziunii muncii, întrebuintând pe fiecare la locul sãu; dupã aptitudinile pe care le are si neprimind pe cei care nu le au de loc.

V. Putere de educatie si de insuflare a eroismului.

VI. Stãpânirea legilor conducerii. Un sef având o trupã organizatã si educatã, trebuie sã stie a o conduce pe câmpul de luptã politic în concurentã cu celelalte forte.

VII. Simtul bãtãliei. Un sef trebuie sã aibã un simt special care-i aratã când trebuie sã dea bãtãlia. E ceva lãuntric care spune: Acum! în minutul acesta nici mai târziu nici mai de vreme.

VIII. Curajul. Un sef, când aude această poruncă lăuntrică, trebuie să aibă curajul de a trage sabia.

IX. Constiinta obiectivelor drepte si morale si a mijloacelor loiale. Nu există biruintă care să dăinuiască în afară de aceste îndreptare.

În sfârsit, un conducător trebuie să aibă toate virtutile unui luptător: jertfă, rezistentă, devotament etc.

UN PROCES DE CONSTIINTĂ

Nu era vinovat profesorul Cuza de starea în care se afla Liga. Cred, că profesorul Cuza, atunci când se opunea organizării, avea constiinta clară a planului pe care el su a lipsei lui de putere în planul al doilea. Noi suntem vinovati si în special eu, pentru că toti l-am fortat, în contra vointei lui, să pornească pe o cale, pe care nu se simtea puternic. De altfel în toate evenimentele importante din timpul celor doi ani de lupte,el fusese absent. Toate luptele care au cutremurat tara si au înăltat masele românesti, s-au dat fără contributia initială a profesorului Cuza. El a fost la toate de mare folos, dar totdeauna în urmă: initiativa nu i-a apartinut.

Am gresit; si cum nu este greseală care să nu se întoarcă în contra celor ce au săvârsit-o, si această greseală se va întoarce curând în contra noastră. Dar se va întoarce si în contra miscării. Si aceasta va începe din momentul ce profesorul Cuza, neputându-se întelege, va lucra singur fără sprijinul nostru.

Anul acesta fusese un an greu si pentru el. După 30 ani de apostolat la Universitatea din Iasii, guvernul făcuse nemaipomenita nelegiuire de a-l scoate de la catedra sa. La ancheta sumară făcută, acuzat fiind că instigă spiritele, profesorul Cuza a răspuns:

–Sunt un instigator al energiei nationale.

O viată de luptă si de cursuri strălucite în slujba natiei românesti se termina cu această recompensă din partea neamului condus de iudeo- politicianismului român. La această lovitură s-a mai adăugat si faptul că, fiind singur pe stradă, a fost provocat si lovit de un jidan cu pumnul peste fată.
Când s-a auzit de această infamă îndrăzneală, studentii au pătruns în toate localurile, lovind la fel în fată pe fiecare jidan pe care-l întâlneau. Cu prilejul manifestatiei au fost arestati 10 studenti, în frunte cu Mota, Iulian Sârbu, etc. si condamnati la o lună închisoare, pe care au executat-o la Galata. Studentul Urziceanu a tras mai multe focuri de revolver, dar fără rezultat, asupra aceluia care era bănuit ca autor moral al agresiunii săvârsite.